

တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေးကို ရွေးကောက်ပွဲမှ ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်မလား

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ အမြင်သဘောထားများ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း စုစည်းတင်ပြချက်

"မြန်မာပြည်ဟာ နာတာရှည် လူနာလိုပဲ။ မြန်မာပြည်အတွက် အကောင်းဆုံးဆေးက တိုင်းရင်းသားအားလုံး လိုချင်တဲ့ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုစနစ်ပဲ ဖြစ်တယ်။ ရောဂါပျောက်နိုင်ဖို့ဆိုရင် အစိုးရက မှန်ကန်တဲ့ဆေး သုံးမှရမယ်။" ကရင်အရပ်ဘက် လူထုအသိုင်းအဝိုင်းကိုယ်စားလှယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇွန်လ။

အစီရင်ခံစာအနှစ်ချုပ်

ဤအစီရင်ခံစာသည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲ အခင်းအကျင်းအောက် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ရွေးကောက်ပွဲ အရေးပါမှုနှင့် ၎င်းရွေးကောက်ပွဲအပေါ် အမြင်သဘောထားများကို အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ လူဦးရေ၏ အနည်းဆုံး ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းတိုင်းရင်းသား ဒေသ များရှိ ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် အမြင်သဘောထားများနှင့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကို ဤရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်မီကာလတွင် တင်ပြပေးရန် အထူးလို အပ်လှပေသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေး၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်နှင့် ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တို့ ရရှိရန် လိုအပ်မှု စသည့် အခြေခံကိစ္စရပ်များအပေါ် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် တိုင်းရင်းသား အရပ်ဘက်လူထု အသိုင်းအဝိုင်းများတို့မှ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သဘောတူကြကြောင်း ဤအစီရင်ခံစာအရ တွေ့ရှိရပါသည်။ ဗဟိုမှ ဦးစီးချုပ်ကိုင်သည့် အစိုးရပုံစံနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများနှင့် နှစ်ပေါင်း ၆၅ ကျော် စစ်မက်ဖြစ်ပွားနေခဲ့သည့် မြန်မာစစ်တပ်၏ အထက်စီးယူထားသော အနေအထားနှင့် အာဏာချုပ်ကိုင်ထားမှု တို့ကိုကြည့်လျှင် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေး၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်နှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ရရှိရေး လိုအပ်ချက်တို့ကို ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲက ဖြေရှင်းနိုင်မည်မဟုတ်ဘဲ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၏ အရင်းခံကျသော အဆောက်အအုံပိုင်း အပြောင်းအလဲများကသာလျှင် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်များသည် တိုင်းရင်းသားလူထုများ၏ ဘဝများအတွက် အဓိက ကျသည့် အပြောင်းအလဲများ ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်သည့်အာဏာ မရှိကြောင်း ဤအစီရင်ခံစာတွင် တွေ့ရှိရသည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား ၁ နှင့် ဇယား ၂ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များက ဒေသန္တရအဆင့်သို့ တာဝန်အလွန်နည်းပါးစွာ ခွဲပေးထားသလို ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်၏ ဝန်ကြီးချုပ်ကိုလည်း သမ္မတကသာ ရွေးချယ်ခန့်အပ်သည်။ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများက ယင်းဗဟိုဦးစီး အစိုးရစနစ်၏ ထိရောက်မှု မရှိပုံကို ကောင်းစွာ သိရှိနေကြပြီး ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် အခြားပြဿနာရပ်များအား ဖြေရှင်းနိုင်မည့် မူဝါဒ ရပ်တည်ချက်များ ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်ဆိုလျှင် ယင်းဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံစနစ်ကို ပြောင်းလဲရန်လိုသည်ဟု အများစုက ဆိုကြသည်။ ထို့အပြင် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန (General Administration Department - GAD) မှတဆင့် နေ့တိုင်း အုပ်ချုပ်ရေးကို ထိန်းချုပ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်များတွင် အမတ်နေရာ

၂၅ ရာခိုင်နှုန်း ခွဲယူထားခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ အရေးပါသည့် ဝန်ကြီးဌာနများအား ထိန်းချုပ်ထားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း မြန်မာစစ်တပ်သည် ၎င်းတို့၏ အာဏာကို ပိုမိုခိုင်မာအောင် လုပ်ဆောင်ထားသည်။

တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေးအတွက် ယင်းဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ အဟန့်အတား ၂ ခုဖြစ်သော စစ်တပ်လွှမ်းမိုးမှု နှင့်အစိုးရမှ ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှုကို ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲမှ ပြောင်းလဲပစ်နိုင်လိမ့်မည်မဟုတ် ဟူသည့် သဘောထားအား တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများက ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် ရည်မှန်းချက်များ ဖြစ်မြောက်စေရန် ကြိုးပမ်းနေသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် ၁ ခု လတ်တလော၌ ရှိနေသည်ကိုလည်း မမေ့လျော့ရန် အထူးလိုအပ်သည်။ တိုင်းရင်းသားလူထုအသိုင်းအဝိုင်း အများအပြားအတွက်မူ ယင်း လုပ်ငန်းစဉ်သည် ယနေ့ကာလ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရေးကြီးဆုံး နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်နေသည်။ ဤသို့ဆိုခြင်း ကြောင့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲသည် တိုင်းရင်းသားဒေသများအတွက် အရေးမကြီး သို့မဟုတ် မသက်ဆိုင်ဟု ဆိုလိုခြင်း မဟုတ်ပေ။ ဤရွေးကောက်ပွဲသည် အသစ်ဖွဲ့ကာစ သို့မဟုတ် နှစ်ပေါင်းများစွာကြာအောင် ပြည်ပနှင့် မြေအောက်တွင် လျှို့ဝှက် လုပ်ဆောင်ခဲ့ရသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် နိုင်ငံရေးရင့်ကျက်မှု ဖွံ့ဖြိုးစေရန် အကျိုးရှိပါလိမ့်မည်။ သို့သော် လည်း ဤသမိုင်းဝင် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်ရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အလွန်အမင်း အမွှမ်းတင် အကောင်းမြင် မျှော်လင့်နေကြမှုများကြား တွင် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း၌ အခြေခံကျသည့် ဖွဲ့စည်းပုံပိုင်း စနစ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲများ မရှိသေးသရွေ့ တိုင်းရင်းသား လူထုများ၏ ရည်မှန်းချက်များ ပြည့်ဝနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။

တိုင်းရင်းသားလူထုများ၏ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများအပေါ် အမြင်သဘောထားများအနှစ်ချုပ်

"အခုဆို ပြည်သူအများစုက ရွေးကောက်ပွဲအကြောင်း မသိကြဘူး။ စိတ်လည်းမဝင်စားကြဘူး။" ပအိုဝ်းအရပ်ဘက်လူထု အသိုင်းအဝိုင်းကိုယ်စားလှယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇွန်လ။

နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် တိုင်းရင်းသားလူထုများ၏ အမြင်ကို ချုပ်ကြည့်လျှင် စိတ်ဝင်စားမှု ကင်းမဲ့ နေပြီး မျှော်လင့်ချက် ကြီးကြီးမားမား မရှိခြင်းနှင့် အကောင်းမြင်မှု ကင်းမဲ့နေခြင်းတို့မှာ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် လွှမ်းမိုး နေသော ပင်မလက္ခဏာများ ဖြစ်လာနေသည်။ တိုင်းရင်းသားလူထုများအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ၎င်းတို့၏ အသက် မွေးဝမ်းကျောင်း ဘဝများသည် ပိုမိုအရေးကြီးသည့် ကိစ္စရပ်များအဖြစ် ရှိနေသည်မှာ ရှင်းလင်းလှသည်။

ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ (Union Solidarity and Development Party - USDP) နှင့်ပတ်သက် လျှင် မနှစ်သက်မှုနှင့် မယုံကြည်မှုများ ကြီးကြီးမားမား ရှိနေသည်။ စစ်အာဏာအမွေနှင့် ပြီးခဲ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲ၌ နေရာ အများစုတွင် အနိုင်ရရှိစေရေးအတွက် ငွေနှင့် အာဏာ အသုံးချကာ ကျေးလက်ဒေသများတွင် မက်လုံးများ အနိုင်ကျင့်မှုများ ကဲ့သို့ မသမာသည့်နည်းများ သုံးခဲ့ခြင်းနှင့် ရပ်ရွာလူထု၏ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အသိပညာ ချို့တဲ့မှုနှင့် ပေါင်းလိုက်သည့်အခါ ယခု ရွေးကောက်ပွဲတွင် USDP က လုပ်ဆောင်လာမည့် ခြိမ်းခြောက်မှုကို ရပ်ရွာလူထု ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အရပ်ဘက်လူထု အဖွဲ့အစည်း (Civil Society Organizations - CSO) လုပ်သားများက သတိမထားဘဲ နေ၍မရသည့် အခြေအနေ ဖြစ်လာ သည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (National League for Democracy - NLD) နှင့် ပတ်သက်၍မူ တိုင်းရင်းသားတို့၏ မျှော်လင့်ရည်မှန်းချက်များကို ကိုယ်စားပြုရန် စိတ်ဆန္ဒနှင့် တိုင်းရင်းသားများအတွက် အခွင့်အရေးများ ပိုရအောင် လုပ်မလုပ် ဆိုသည့် NLD ၏ ရပ်တည်ချက်အပေါ် သိသိသာသာ အယုံအကြည် ကင်းမဲ့မှုများ ရှိနေပါသည်။ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေး ပါတီများအတွက်မူ ပါတီများအကြား အကွဲအပြဲဖြစ်ခြင်းကြောင့် USDP နှင့် NLD တို့ အမတ်နေရာပိုရစေမည့် အခွင့်အရေး ရရှိသွားမည်ကို အရပ်ဘက်လူထု အသိုင်းအဝိုင်းအနေဖြင့် မလိုလားသည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။ သို့ရာတွင် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း လွှတ်တော်အတွေ့အကြုံများအရ နိုင်ငံရေးပါတီများက ရပ်ရွာလူထုများအတွက် လက်တွေ့ဘာလုပ် ပေးနိုင်သည် သို့မဟုတ် အမှန်တကယ် လုပ်ပေးချင်စိတ် ရှိမရှိတို့နှင့်ပတ်သက်လျှင် လူအများအပြားမှာ စိတ်ပျက်လက်ပျက် ဖြစ်နေကြသည်။

တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများမှ ၎င်းတို့အတွက် လုပ်ကိုင်ပေးနိုင်စွမ်းအပေါ် တိုင်းရင်းသားလူထုများ၏ ယုံကြည်မှု နှင့် ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် စိတ်ဝင်စားမှု မရှိခြင်း တို့နှင့်ပတ်သက်ပြီး ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သော အခြေအနေများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းမှာ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများသည် အာဏာရှိသည့်အချိန်မှာပင် လက်တွေ့အားဖြင့် အပြောင်းအလဲများ လုပ်ပေးနိုင်သည့် နယ်ပယ်အတိုင်းအတာ ကျဉ်းကျဉ်းလေးသာ ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ မူဝါဒများ အကောင်အထည်ဖော်ရန် အာဏာနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် အနည်းငယ်သာ ရှိသဖြင့် တိုင်းရင်းသားပါတီများက အမတ်နေရာ မည်မျှနိုင်သည်ဖြစ်စေ မထူးခြားတော့ပေ။ အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားသည် ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှု များလွန်းနေဆဲဖြစ်ပြီး ဒေသခံအမတ်သည် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီမှ ဖြစ်စေ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် တွေ့ရသလို တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီက ပြည်နယ်အဆင့် လွှတ်တော်၌ နေရာအများစု အနိုင်ရ ထားသည်ဖြစ်စေ တိုင်းရင်းသားဒေသ အများအပြားတွင် စစ်တပ်ကသာလျှင် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအာဏာ ကျယ်ပြန့်စွာ ထိုးဖောက် ချုပ်ကိုင်နိုင်သည့် အခြေအနေ ရှိနေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ကရင်ပြည်နယ်မှ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ၊ ချင်းပြည်နယ်မှ ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ ရှမ်းပြည်နယ်မှ မူးယစ်ဆေး ပြဿနာ၊ သို့မဟုတ် ကရင်ပြည်နယ်မှ စစ်တပ်လွှမ်းမိုးမှု စသည်တို့ကဲ့သို့ တိုင်းရင်းသားဒေသအသီးသီးတွင် အရပ်ဘက်လူထု အသိုင်းအဝိုင်းက တင်ပြသည့်ပြဿနာများအား ဖြေရှင်းနိုင်ရန်မှာ အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းတွင် စနစ်ပိုင်းနှင့် အဆောက်အအုံ ပိုင်း အပြောင်းအလဲ လုပ်ရန် လိုအပ်ပေသည်။ ဤကိစ္စမှာ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် CSO များကပါ ဖော်ပြကြသည့် ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အားဖြင့် အာဏာဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ဖျက်သိမ်းရေးသာမက မြန်မာစစ်တပ်၏ ဩဇာအာဏာအား လျော့ချရေးနှင့်ပါ သက်ဆိုင်နေပါသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးများ ရရှိနိုင်ရန်အတွက် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ထူထောင်ရေးတို့ လုံးဝလိုအပ်သည်ဟု နိုင်ငံရေးပါတီများရော အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းကပါ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြသော်လည်း ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်နိုင်ရေးအတွက် အဓိက အဟန့်အတားကြီး တစ်ခုမှာ စစ်တပ်၏ အာဏာပင် ဖြစ်သည်။

ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာအဟန့်အတားများ

အာဏာဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှု

"ပြည်နယ်အဆင့် ကိုယ်စားလှယ်တွေမှာ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ ဒါမှမဟုတ် အစိုးရအာဏာ မရှိဘူး။ ဒါကြောင့် ကျနော်တို့ ဘာမှ မလုပ်နိုင်ဘူး။" မွန်နိုင်ငံရေးပါတီကိုယ်စားလှယ်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇွန်လ။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ အုပ်ချုပ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေး အာဏာတို့အား မဆိုစလောက်သာ ပေးအပ်ထားသည် -

- ဝန်ကြီးချုပ်များကို သမ္မတမှ တိုက်ရိုက်ခန့်အပ်ခြင်း
- ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သော အခွင့်အာဏာ အနည်းငယ်သာရှိပြီး အပြီးအပြတ် ဆုံးဖြတ်ချက် ပေးနိုင်ရေးမှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်၌သာ ဖြစ်သည်။ ထိုအချက်အား ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ၏ ဇယား ၁ နှင့် ဇယား ၂ တို့တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

မြန်မာစစ်တပ် ကြီးစိုးမှု

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်နှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်များတွင် စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် အမတ်နေရာ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းသီးသန့် သတ်မှတ်ထားသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၄၃၆ တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအား ပြင်ဆင်လိုပါက ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်အားလုံး၏ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်း ကျော်က ပြင်ဆင်ရန် သဘောတူလက်ခံပြီးမှသာ ပြင်သင့်မပြင်သင့် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲ ကျင်းပနိုင်မည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

တို့အပြင် အရေးပါသော ဝန်ကြီးဌာနများဖြစ်သည့် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန ၃ ခုတို့ကိုလည်း စစ်တပ်၏ ချုပ်ကိုင်မှုအောက်တွင် ထည့်သွင်းထားသည်။

ရပ်ကွက်နှင့် ကျေးရွာအဆင့်အထိ နေ့စဉ်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ငန်းများအား တိုက်ရိုက်ကိုင်တွယ်ရေးအတွက် သာမက ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရများ၊ လွှတ်တော်များကပါ မှီခိုအားထားနေရသည့်အတွက် GAD သည် အလွန်ဩဇာအာဏာကြီးသောဌာန ဖြစ်ပါသည်။ GAD သည် စစ်တပ်မှ တိုက်ရိုက်ကိုင်တွယ် အုပ်ချုပ်သော ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ရှိ ဌာနတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံမှ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ တန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် ရရှိရေး၊ နိုင်ငံကို အရပ်ဘက်မှ ထိန်းချုပ်မှု ထူထောင်ရေးတို့အတွက် သက်ဆိုင်သူအားလုံး ဆောင်ရွက်သင့်သည့် အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည် -

- ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအပါအဝင် တိုင်းပြည်၏ အုပ်ချုပ်ရေး ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် အဆောက်အအုံပိုင်း ဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို အမြန်ဆုံး စတင်လုပ်ဆောင်ရန်။ ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်ထဲတွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်သင့်သည် -
 - ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးအတွက် စစ်တပ်၏ ဗီတိုအာဏာအား အဆုံးသတ်ရေးအတွက် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၃၆ ကို ပယ်ဖျက်ခြင်းအားဖြင့် စစ်တပ်၏ အာဏာကို လျော့ချရန်၊
 - ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား ၁ နှင့် ဇယား ၂ တို့ကို ပြင်ဆင်ခြင်းဖြင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် လွှတ်တော်များသို့ အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဘတ်ဂျက်နှင့် နိုင်ငံရေးအာဏာ ပိုမိုပေးအပ်ကာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများကို အာဏာပိုမိုပေးအပ်ရန်၊
 - ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်များကို ၎င်းတို့ဝန်ကြီးချုပ်အား ကိုယ်တိုင် ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခွင့်ပေးရန်၊ နှင့်
 - အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနနှင့် စစ်ဘက်ကထိန်းချုပ်သည့် ဝန်ကြီးဌာန ၃ ခုဖြစ်သော ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနတို့ကို အရပ်ဘက် ထိန်းချုပ်မှု အောက်သို့ ပြောင်းရွှေ့ထားရန်။

တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ

- အမတ်လောင်းစာရင်းများတွင် အမျိုးသမီးများကို အနည်းဆုံး ၃ ပုံ ၁ ပုံ ခွဲတမ်းချ နေရာပေးရန်၊ ခေါင်းဆောင်ပိုင်း နှင့် အလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီရာထူးများ အပါအဝင် ပါတီအဆောက်အအုံအဆင့်တိုင်းတွင်လည်း အမျိုးသမီးများ အတွက် ခွဲတမ်းထားပေးရန်၊
- မဟာမိတ်ဖွဲ့ရေး ဆွေးနွေးမှုများ စတင်နိုင်ရန်နှင့် တည်ရှိပြီးသား လူမျိုးပေါင်းစုံ မဟာမိတ် အစုအဖွဲ့များ ခိုင်မာ တောင့်တင်းစေရန်တို့အတွက် တူညီသည့် မူဝါဒရပ်တည်ချက်ရှိပြီး လူမျိုးတူ နိုင်ငံရေးပါတီများအကြား ဘုံအခြေခံ ရပ်တည်ချက် ထူထောင်ရန်၊
- ဒေသန္တရ မဲဆန္ဒနယ်များအတွင်းရှိ အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများ၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ရပ်ရွာလူထု များနှင့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းခြင်းလုပ်ငန်းကို ခိုင်ခံ့ပြီး အသားကျအောင် လုပ်ဆောင်ရန်၊
- ပါတီမူများ ကြေညာခြင်းထက် ကျော်လွန်၍ မိမိတို့မဲဆန္ဒနယ်များ၏ မျှော်လင့်ချက်များ လိုအပ်ချက်များကို ထင်ဟပ် သည့် ပိုအသေးစိတ်ကျ ပြည့်စုံခြုံငုံမှုရှိသော မူဝါဒရပ်တည်ချက်များ သို့မဟုတ် ကြေညာစာတမ်းများ ရေးဆွဲ ထုတ်ပြန်ရန်၊ နှင့်
- သက်ဆိုင်ရာ ဘာသာစကားများဖြင့် ရေးသားထုတ်ပြန်ခြင်းအပါအဝင် စည်းရုံးရေးလုပ်ငန်းများ တိုးချဲ့လုပ်ဆောင်၍ ယင်းမူဝါဒများကို ရပ်ရွာလူထုများ အလွယ်တကူသိရှိ လေ့လာနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ရန်။

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးကို အခြေမခံသော နိုင်ငံရေးပါတီများ

- တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေးနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့၏ အမျိုးသားရေး မျှော်မှန်းချက်များအတွက် မည်သို့ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မည်ကို ဖော်ပြသည့် မူဝါဒများ ထုတ်ပြန်ရန်၊
- ပါတီ၏ လှုပ်ရှားလည်ပတ်မှု၊ မူဝါဒလမ်းညွှန်မှုနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ပေးသည့် လုပ်ငန်းများ၌ ဒေသန္တရပါတီဌာနခွဲများနှင့် ရုံးများ၊ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားဒေသများရှိရုံးများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့် ရစေရန်အတွက် ပါတီတွင်း ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများတွင် ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရန်၊ နှင့်
- တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် နိုင်ငံရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးအတွက် ပြင်ဆင်သည့်အနေဖြင့် တိုင်းရင်းသား အခြေပြု အရပ်ဘက်လူထု အသိုင်းအဝိုင်းများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်း (ethnic armed organizations - EAO) များတို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများ ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်ရန်။

အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလအတွက် ပေါ်ထွက်လာမည့် လက်ရှိ သို့မဟုတ် အနာဂတ် အစိုးရ

- မည်သည့်အစိုးရ သက်တမ်းတွင်မဆို နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အဓိကဦးစားပေးအဖြစ် ထားရှိခြင်းဖြင့် ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို ဦးတည်သော စစ်မှန်သည့် ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေး အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊
- EAO များနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းကို တန်းတူရည်တူ ဆောင်ရွက်ပြီး ပင်လုံစိတ်ဓာတ် ဖော်ကျူးသည့် ရေရှည် တည်တံ့သော နိုင်ငံရေးဖြေရှင်းချက် ရရှိရေးကို ရည်ရွယ်လျက် အားလုံးပါဝင်သည့် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို အဓိပ္ပာယ်ရှိရှိနှင့် အခြေခံကျစွာ ကျင်းပရေး အာမခံရန်၊
- အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲအားလုံး လွတ်လပ်ပြီး တရားမျှတရေးကို အာမခံနိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတကာရွေးကောက်ပွဲစံနှုန်းများနှင့်အညီ လုပ်ဆောင်ရန်၊ နှင့်
- အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲအားလုံး၌ တစ်နှစ်ကြိုတင်၍ မဲစာရင်းပြုစုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံခြုံငုံမှုရှိသည့် နိုင်ငံလုံးကျွတ် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးရေး လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် လိုအပ်သည့် ရင်းမြစ်များ ထောက်ပံ့ပေးခြင်း အပါအဝင် ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (Union Election Commission) ၏ နည်းနာနှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်များအတွက် ပွင့်လင်း မြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှု ရှိစေရေး အာမခံရန်။

နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း

- တိုင်းရင်းသားလူထုအသိုင်းအဝိုင်းများစွာတို့၏ ပန်းတိုင်များ၊ မျှော်မှန်းချက်များသည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အခြေမခံကြောင်း အသိအမှတ်ပြုရန်၊
- ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို အာမခံပြီး စစ်တပ်၏ အာဏာကို လျော့ချမည့် ပြည့်စုံခြုံငုံမှုရှိသော နိုင်ငံရေး အဆောက်အအုံပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ဥပဒေရေးရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ အကောင်အထည်ရေး မြန်မာအစိုးရအား တိုက်တွန်းရန်၊
- EAO များနှင့် အစိုးရသို့ တပြေးညီ အထောက်အကူပေးခြင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အားပေးကူညီရန်၊
- မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးရေးနှင့် ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်ရေး လှုပ်ရှားမှုများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက်လည်း ကောင်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း ဒေသခံတိုင်းရင်းသား CSO များအတွက် တိုက်ရိုက်ငွေကြေးနှင့် အထောက်အပံ့များ တိုက်ရိုက်ပေးရန်၊ နှင့်
- တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု ခိုင်မာစေရေး အားပေးကူညီရန်အတွက် နည်းပညာ အထောက်အကူ ပံ့ပိုးပေးရန်။